

Advokaten Agneta

Agneta Gustafsson är advokat vid Advokatbyrån Nywa. I Bil & Bostad förklarar hon varannan vecka juridiska ord och begrepp samt svarar på läsarnas frågor i juridik, främst om avtalsrätt och bostadsköp.

Om juridiska begrepp på bokstaven R

Vad är regressrätt?

Regressrätt innebär att du kan ha rätt att få ersättning för en betalning som du har gjort för någon annan. Regressrätt kan till exempel bli aktuellt vid borgen, skadestånd eller i ett handelsbolag.

Om du och en kompanjon driver ett handelsbolag är ni primärt och solidariskt ansvariga för bolagets förpliktelser och skulder. Ansvar innebär att om handelsbolaget inte kan betala skulden kan borgenären kräva att du ska betala skulden. När du betalar skulden får du regressrätt mot bolaget och kompanjonen. Det innebär att din kompanjon eller handelsbolaget är skyldig att återbetala skulden till dig.

Om du, som en av flera skadeståndsskyldiga med solidariskt ansvar enligt 6 kap 4 § skadeståndslagen, ensam har fått betala hela skadeståndet, kan du göra gällande regressrätt mot övriga.

Regressrätt förekommer även vid borgensåtaganden, till exempel om du har gått i borgen för din sons lån om 200 000 kr. Om sonen inte betalar lånet kan borgenären kräva dig på hela beloppet. Du är då skyldig att betala i enlighet med ditt borgensåtagande, men har regressrätt mot din son.

En förutsättning för regressrätt är att den som återkräver verkligen har erlagt betalning. Regressrätten utövas genom att den som har betalat framställer krav på betalning till den mot vilken regress utövas.

Vad är retentionsrätt?

Retentionsrätt innebär att en borgenär har rätt att hålla kvar egendom tillhörande gäldenären som säkerhet för obetald skuld. Retentionsrätten är en form av påtryckningsmedel som borgenären kan nyttja för att få gäldenären att betala skulden.

Till exempel har en skomakare rätt att kvarhålla dina skor som säkerhet till dess att betalning sker. Betalar du skomakaren för arbetet har han eller hon inte längre rätt att kvarhålla dina skor. Retentionsrätten upphör när du betalar skulden.

I lag om retentionsrätt för fordran hos en hotellgäst regleras hotell och pensionats retentionsrätt. Utöver hotell och pensionat gäller lagen även vid tillfällig vistelse i annans lägenhet, till exempel om du tillfälligt hyr ut ett enstaka rum åt en resenär. Enligt lagen har alltså hotell och pensionat, enligt i lagen närmare angivna förutsättningar, rätt att kvarhålla gästens bagage som säkerhet för fordran till dess att gästen har betalat för vistelsen.

Den som har retentionsrätt har vanligtvis endast rätt att kvarhålla egendomen, inte sälja densamma. Hotell och pensionat har dock enligt i lagen angivna förutsättningar rätt att även sälja gästens bagage som täckning för fordran.

Vad är rättsskyddsförsäkring?

Rättsskyddsförsäkring är en delförsäkring som ofta ingår i hem-, villa- eller fritidshusförsäkringar ("rättsskydd") och kan täcka en del av dina kostnader för advokat om du skulle hamna i en tvist. Rättsskyddet täcker dock inte alla kostnader och det finns ett maxbelopp om cirka 200 000 kr, fyra eller fem prisbasbelopp, beroende på försäkringsvillkoren.

Vilka tvister omfattar rättsskyddet?

Det beror på villkoren i din försäkring. Normalt krävs att tvisten avser ett belopp som överstiger 23 250 kronor, det vill säga ett halvt prisbasbelopp. Det krävs som regel att tvisten är ett så kallat tvistemål som kan provas i Tingsrätt, Hovrätt eller Högsta domstolen. En tvist som handläggs av förvaltningsdomstol eller administrativ myndighet såsom Länsstyrelsen, Kronofogdemyndigheten, Arrendenämnden eller Hyresnämnden omfattas vanligtvis inte.

Exempel på tvister som delvis kan ersättas av rättsskyddet är tvister rörande avtal, fordran, fastigheter, bostadsrätter och lös egendom som bilar och båtar.

För att rättsskydd ska beviljas krävs normalt att du företräds av ett för tvisten lämpligt ombud, till exempel en advokat eller biträdande jurist vid advokatbyrå. Advokaten kan hjälpa dig med att ansöka om rättsskydd hos ditt försäkringsbolag.

Sammanfattningsvis: om du skulle hamna i en tvist om en bil eller bostad som du har köpt eller sålt kan du få viss ersättning för att få biträde av advokat genom rättsskyddet. Tänk på att villkoren för rättsskydd varierar beroende på vilken försäkring du har. Du kan läsa mer om rättsskydd på www.konsumenternas.se.

Vad är rättshjälp?

Om du inte har en försäkring med rättsskydd som täcker en del av kostnaderna i din tvist kan du i vissa undantagsfall ha rätt till rättshjälp. Reglerna om rättshjälp finns i Rättshjälplagen, som är en social skyddslagstiftning för den som har svag ekonomi och saknar rättsskydd.

För att beviljas rättshjälp får du inte ha ett ekonomiskt underlag som överstiger 260 000 kronor per år. Med ekonomiskt underlag avses förenklat dina inkomster och tillgångar med avdrag för dina skulder och eventuell underhållsskyldighet. Har du en försäkring med rättsskydd som täcker kostnaderna ska det nyttjas i första hand.

Rättshjälp söker du tillsammans med din advokat. Om rättshjälp beviljas betalar staten viss del av privatpersons kostnad för advokats arbete, dock högst med 100 timmar.

Rättshjälp är dock inte helt gratis. Du ska själv betala en så kallad rättshjälpsavgift som varierar i storlek. Du kan läsa mer om förutsättningarna för rättshjälp på Rättshjälpsmyndighetens hemsida, www.rattshjalp.se.

Jag avslutar med ett citat om att lämna biträde från den brittiska författaren W. H. Auden (1907-1973): "We are all here on earth to help others; what on earth the others are here for I don't know."

AGNETA GUSTAFSSON
Advokat,
Advokatbyrån Nywa

Har du en fråga? Skriv till Agneta!

Om du har funderingar kring bostadsköp, bilköp, juridik eller avtal, skicka din fråga till Agneta på e-postadressen advokaten@nywa.nu.

Vänligen notera att alla upplysningar enbart är informativa och inte utgör legal rådgivning. Rättslig rådgivning kan endast lämnas av advokat eller jurist som erhållit handlingar och fullständig information om omständigheterna i det enskilda fallet.

Bilar från A till Ö

Varför heter bilarna som de gör? Umeås största bil- och språknörd, Fredrik Andersson, söker svar på denna och andra frågor i en faktafylld artikelserie om gamla och nya bilar.

Packard Clipper från 1947.

Clipper – vasst varumärke

En clipper är snabb och vass, oavsett om den är en hårklippningsmaskin, ett segelfartyg, ett flygplan, en häst eller en människa. Dessutom har det åtråvärda ordet använts om ett bilmärke, en bilmodell – och en bil som var både bilmodell och bilmärke.

Lastförmågan var länge det viktigaste för handelsfartyg. På 1800-talet kom dock fartyg som var konstruerade framför allt för att vara snabba. Det var långa, spetsiga, smala segelfartyg med stora segel. De hade sin storhetstid i mitten av 1800-talet, då handelsfartygen tävlade med varandra om att vara snabbast till Europa med säsongens första teskör från Ostasien – den som kom först fick bäst betalt av uppköparna.

Dessa snabba skepp kallades på engelska *clipper* (på svenska "klippare", "snällsegelare" eller "klipperskepp"). Ordet kommer från det engelska verbet *clip*, som betyder "klippa" eller "skära" och som förstas är släkt med det svenska verbet "klippa". Ordet *clip* har dessutom kommit att betyda "röra sig snabbt", vilket innebär att *clipper* fått betydelser som "snabb person" eller "snabbt djur", men också "klipsk person". Under 1900-talet tillkom betydelsen "snabbt flygplan".

Snabba associationer

En clipper är alltså något som är snabbt och skarpt. Tack vare ordets positiva klang har minst tre olika biltillverkare använt namnet om sina produkter. Dessutom har även andra företag kämpat för rätten till namnet. Mer om detta strax.

Det första Clipper-bilmärket verkar ha varit det som grundades 1902 av amerikanen Elmer Pratt. Eftersom det snabba flygplanet då ännu inte var uppfunnet kan man ana att han fick inspiration till märkets namn från det snabbseglade fartyget. Och eftersom fart verkar ha varit viktigt för Pratt var det ju kvickt av honom att starta sitt biltillverkningsföretag just i staden Grand Rapids – det engelska adjektivet *rapid* betyder bland annat "hastig", "snabb" eller "rask" (även om det i ortnamnet är fråga om substantivet *rapid*, som betyder "fors"). Tyvärr gick det också fort utför för Pratts biltillverkning. Produktionen upphörde mindre än ett år efter att den hade startats.

På 1940-talet började det amerikanska bilmärket Packard använda Clipper som namn på en av märkets billigare bilmodeller – och senare också som ett namn på ett eget bilmärke. Att namnet kommer från sjöfartens snabbseglade skepp framgår av att bilmärket Clipper hade en fartygsratt som logotyp.

Efter att ha varit en Packard-modell blev Clipper år 1956 ett eget bilmärke. Packard-

chefen James Nance ville nämligen att Packard skulle uppfattas som ett prestigemärke och han ansåg att märket Packards anseende drogs ned av den förhållandevis billiga bilmodellen Clipper. Packards återförsäljare märkte dock att försäljningen av Clippern, som hade varit en populär produkt, sjönk när bilen inte längre var en Packard. Märket Clipper fick därför bli en bilmodell igen. Och beslutet gällde inte bara de bilar som ännu inte tillverkats. Företaget Packard skickade ut Packard-emblem till bilhandlarna så att handlarna skulle kunna montera emblemen på sina lager av ännu osålda Clipperr. Detta torde ha varit ett av få tillfällen i bilhistorien då bilar tillhörande ett visst bilmärke blev bilar av ett annat märke – retroaktivt.

Ville äga Panama

Att kalla Packard-bilar för Clipper må ha uppskattats av kunder och återförsäljare, men inte av flygbolaget Pan Am. Packard hade nämligen en förunderlig förmåga att använda just sådana namn som Pan Am ansåg sig ha rätt till. Clipper, som ingick i namnen på alla Pan Am-plan (ungefär på samma sätt som de flesta SAS-plan heter [någonting] Viking), var bara ett av dem. Pan Am hävdade också rätten till namnen Pan-American (en konceptbil som Packard presenterade 1952), Constellation och Panama (modellversioner av Packard Clipper) samt Caribbean och Pacific (andra Packard-modeller). Det kan kanske verka som om Packard klippt och klistrat med Pan Ams varumärken, men det är svårt att se hur det skulle vara möjligt för ett flygbolag att äga rätten till enskilda ord eller till och med namn på länder, regioner och världshav.

Att det är svårt att skydda ett ord som *clipper* visar sig också i att ytterligare ett biltillverkningsföretag oförväget har använt ordet som namn på en bilmodell. Under 1960- och -70-talen tillverkade nämligen brittiska Trident Cars Ltd ett fyrtrioal exemplar av sportbilen Trident Clipper. Även i detta fall finns det en maritim koppling – ordet *trident* betyder nämligen treudd, alltså ett sådant ljuster som är havsguden Neptuneus främsta attribut.

FREDRIK ANDERSSON
Bil- och språkfantast

